

کیشه کانی رێنایکارانی پهروه ده بی له خویندنگا بنه رته تیه کان

هه ژار قادر ابراهیم^۱ پێشهوا باکر برام^۲

^۱ بهشی باخچهی ساوایان، کۆلیژی پهروه دهی بنه رت، زانکۆی راپه رین، هه رنهی کوردستان، عیراق
^۲ بهشی باخچهی ساوایان، کۆلیژی پهروه دهی بنه رت، زانکۆی راپه رین، هه رنهی کوردستان، عیراق

پوخته

ئهم توێژینه وه یه ئامانجی کارکردنه له سه ر گه شه پێدانی بواری پهروه ده و فێرکردن، وه له و بواره دا گرنگی ده دات به یه کیک له توێژه هه ره گرنگه کانی ناو ئهم بواره، که رێنایکارانی پهروه ده یین که به به شیکێ گرنگی ئهم بواره داده نریت و پرۆسه ی رێنای و ئاراسته کردنی پهروه ده ی و ده رونی و کۆمه لایه تی له ئه ستۆ ده گرن، له م چوارچۆیه دا، ئهم توێژینه وه یه ئامانجی زانین و دیاریکردنی ئاست و جۆری ئه و کیشانه یه، که له خویندنگا بنه رته تیه کاندا رۆبه رۆی رێنایکارانی پهروه ده یی ده بنه وه، بۆ ئهم مه به سه ته و به سو د وه رگرتن له توێژینه وه کانی پێشو پێوه ریکمان ئاماده کرد، که له (۲۶) برگه پینکها تیبوو، دوای ده ره ئینتی تایبه ته مندییه کانی پێوه ری ده رونی (راسته گۆبی و جینگیری) به سه ر نمونه ی توێژینه وه که دا دابه شکرا، که ژماره یان (۲۰) رێنایکاری پهروه ده یی بوو له سنوری پهروه ده ی رانیه، دوای کۆکردنه وه ی داتا و زانیارییه کان و شیکردنه وه یان به هه گبه ی ئاماری بۆ زانسته کۆمه لایه تیه کان (SPSS)، ئه نجامه کان ئه وه یان ده رخست، یه که م؛ به شێوه یه کی گشتی رێنایکارانی پهروه ده یی رۆبه رۆی کیشه ده بنه وه، دووم زۆریه ی ئه و کیشانه ی دیاریکرا بون به شێوه ی به رچاو ده رکه و تن، به شێوه ی که سه رجه م ئه و کیشه کانه ی به ئاسته به رزه کانی یه که م و دووم و سێهه م که رۆبه رۆی رێنایکاران ده پێته وه په یوه سه ته به ده ره وه ی خۆیان له لایه ن حکومه ت و به رتۆه به ر و باوانه وه بۆیان دروست ده ییت وه ئه و لایه نانه ی که په یوه سه ته به خۆیا نه وه که مته ر بۆته هۆی گرفت بۆیان یان هه ر گرفتیان نییه، له کۆتاییدا توێژه ران به پتی ئه و ئه نجامانه ی به ده ست ها تیبوون چه ند راسپارده و پێشانیاز یکیان خسته رو.

کلیله وشه: پهروه ده، خویننی بنه رتی، رێنایکاری پهروه ده یی، رێنای، کیشه کان

۱. پێشه کی

۱.۱ کیشه ی توێژه وه

له کتی ده ستپیکردنی هه ر کاریکی تازه و هه نگاوه تازه کان یان له کاتی رۆبه رۆبه ونه وه ی هه ر گرفتیکێ کۆمه لایه تی یان ده رونی یان پهروه ده یی له هه ر قوناغینک ییت له قوناغه کانی ژایندا پێوه سه ته سو د له رێنایکردن و رێنایشانده ر وه رگیریت، بۆ ئه وه ی بتوانین به شێوه یه کی دروست و سه رکه وتوانه و به کورترین ماوه هه نگاوه کان بزین له هه ر ته مه نیکنا ییت، به تابه تی له قوناغی مندالی و قوناغی

هه رزه کاری، به هۆی که م ئه زمونی و که می زانیاری له بواره جۆراو جۆره کان، له سیسته می خویننی هه رنهی کوردستان ئهم ته مه نانه ده که ونه قوناغی بنه رته تیه وه، که پێوه سه تیه کی زۆریان به رێنایکردن و هاوکاری هه یه، به هۆی بارو دۆخی ئابوری ناوچه که و هه رنهی کوردستان وه زیادبونی به رده وای ژماره ی خویندکاران ئه مه ش بۆته هۆی ئه وه ی ژماره ی رێنایکاران زۆر که م ییت به راورد به ژماره ی خویندکاران و خویندکاران به لام سه ره رانی که می ژماره ی رێنایکارانی پهروه ده یی له خویندکاران به ده ست هه ندیک کیشه ی کارگیری و زانستی گرفتارن، یه کیک له کیشه کانی ئیسته ی بواری پهروه ده، رێنایکارانی پهروه ده یی له ناو ناوه نده کانی خوینن، ئه وه یه که به رتۆه رانی خویندکاران ناتوان به ئاسایی رۆتی ئه و رێنایکارانه وه رگرن و سو دیان لیبیین، به که مته ر له پێشه ی مامۆسته یی ته ماشاده کرین، له کتی بونی کیشه پهروه ده ییه کان که مته ر راپۆزبان پیندکریت و راپان وه رده گیریت، ئه مه و چه نین ریکری تر، که ئیجه له کتی سه ردانی کردنی خویندکاران وه کو رێنایکار هه ستان پینکردووه، کیشه یه کی تر له نیوان خودی رێنایکارانی پهروه ده یی دایه، که خۆیان گرفت له به رده م ئهم بابه ته، ئه ویش بۆ نه بونی به رنامه و پرۆگرامیکێ گونجاو و باش له سه ر چۆنه تی رێنایکردنی هه موو خویندکاران که می ئاستی زانیاریان له سه ر رێنای

گۆفاری زانکۆی کۆیه بۆ زانسته مرۆفابهتی و کۆمه لایه تیه کان، به رگی ۲، ژماره (۲۰۲۰) ریککه مۆی: وه رگرتن ۱۰ ئادار ۲۰۲۰؛ په سه ندردن: ۳۰ تشرینی دووم ۲۰۲۰ توێژینه وه ی ریکخراو: له ۳۱ کالونی یه که م ۲۰۲۰ بلازکراوه ته مه.

په یه یی توێژه ر: hazhar.qadr@raparinuni.org

مافی چاپ و بلازکردنه مه © ۲۰۲۰ هه ژار قادر ابراهیم، پێشهوا باکر برام، که یشتن به م توێژینه وه یه کراوه یه له ژیر

رده زامه نسی -4.0 CC BY-NC-ND

بۇ ئەم كاره پيويسته ، كه له كلى كاركرديان رويهروى چهنان كيشهى جياواز و جؤراوجؤر دهبنهوه، ههروهكو (خمسيات و الخوى، ٢٠١٤) كيشهكانيان له چهند خالىكنا كؤكردؤتهوه:

١. كيشهكانى پيويسته به خوئيندكاران: زؤر كيشهى جؤراوجؤر دهبنه رينگر بؤ ريتايكردن له ناو دامهزراوهكانى فيركردن، ههنديك لهوانه سهراچاوهكەيان دهگهريتهوه بؤ خوئيندكاران، كه لهم چهند خالهى خواروه دهباخهيهه رو:

١. پابهندنهبوئى خوئيندكاران به جيبهجيكردى پلانى ريتايكردن.
٢. بؤچونى نهرتتى خوئيندكاران لهسهر ريتايكارانى پهرورهدي بؤ چارهسهركردى كيشهكانيان.
٣. نهبوئى كلى پيويستى خوئيندكاران بؤ سهردانىكردى ريتايكارى پهرورهدي.
٤. بيباوهرى خوئيندكاران به ريتايكردن و سهيركردى ريتايكاران به كهتوانا بؤ هاوكرايكرديان.

٥. سهردانينهكردى خوئيندكاران بؤ لاي ريتايكاران لهترسى ئەوهى هاويريكانيان بيبانين.

٦. ناشهفانى رۆئى ريتايكار له لاي خوئيندكاران.
 ٧. ههنديك خوئيندكار پشت به خؤيان دههستن بؤ چارهسهركردى كيشهكانيان زياتر لهوهى پشت به ريتايكار بهستن.
 ٨. نهبوئى متانه لاي خوئيندكاران بؤ باسكردنى نهينهكانيان لاي ريتايكاران.
- ب. كيشهكانى پيويسته به ريتايكارى دهرونى: ريتايكارانى دهرونى رويهروى ههنديك كيشه دهبنهوه، كه هؤكر خؤيان، كه واى لئدهكت كارهكانى سنوردار بيت و ئەمانهى خواروه لهخؤدهگرئت.

١. نهبوئى توانا و ليهاتوى پيويست بؤ ريتاي.
٢. كهمى راهيتان و گهشهپيدانى تواناكانيان.
٣. پابهندنهبوئيان به ئاكاره پيشهيههكان.
٤. نهبوئى پالنهبرى كاركردن.
٥. پيويستى بوئى تايهتهمنى (سات) كهستى بهسود بؤ ريتايكردن.
٦. كهتوانايى بؤ پروايبهتتان.

ج. كيشهكانى پيويسته به بارودؤخى كاركردن: بهو پييهى كه ريتايكارى پهرورهدي فهروانهبريكي حكوميهيه لهناو خوئيندكارانكا، پيويسته پابهند بيت به سهرحهم بريار و فهروانه كارگيرييهكان له خوئيندكارهدا. كه ئەمانهش ههنديكجار كيشه بؤ ئەنجامدانى كارهكهى دروست دهكت، كه ئەمانهى خواروههون:

١. نهبوئى تافىكردهوه و پئوهه جيهانيهكانى ديارىكردى كيشهى خوئيندكاران زؤرى هؤلهكانى خوئيندن و ژمارهى خوئيندكاران له خوئيندكاران.
٢. نهبوئى زانبارى تازه و پيويست لهسهر پرؤگرامى خوئيندن.
٣. نهبوئى كلى ديارىكارا بؤ ريتايكاردى خوئيندكاران
٤. لاوازى هؤكارهكانى راگهياندن بؤ ريتايكارى پهرورهدي.
٥. پيدانى ئەركى بهدەر له ريتايكاردن.
٦. نهبوئى ژورى تايهت به ريتاي.

د. كيشهكانى تايهت به بهرئوبهر: زؤريه كات ريتايكارى پهرورهدي له كلى ريتايكاردى پهرورهدي رويهروى ههنديك گرفت دهبيتهوه، كه به نهرتتى كار دهكته سهركارهكهى و چالاکى ريتايكار، كه هؤكارهكهى بؤ بهرئوبهرى خوئيندكارهدهگهريتهوه.

گؤرانكارى رهفتارى خوئيندكاران بهروهه باستر، و ئەمهش يارمهتيدەر دهبيت بؤ بهروههپيشچونى پرؤسهى پهرورهدي (زهران، ١٩٨٠، ٤٠)، خوئيندكاران به گريگرتين دامهزراوى پهرورهدي دادهترين، كه كرادارى پهرورهدي و فيركردن ئەنجام دهدهن به ئامادهكردى بارودؤخىكو گونجاو بؤ گهشهى خوئيندكاران لهلايهنى جهستهيى، ژيرى، ههلچونى، كۆمهلايهتى، ئايى و ههروهها ريتاي پهرورهدي به لايهتتىكى زينبو پرايهخ دادهترين، كه له ريگهيهوه خؤياراستنى دهرونى پيشكهش به خوئيندكاران دهكرئت بهمهبهستى پاراستنى دهرون دروستيبان، لهم سؤنگهيهوه دهتوانين بلين ريتاي پهرورهدي، بريتهه كرادارى يارمهتيدانى خوئيندكاران بؤ زانينى ئامادهكى و تواناكانيان بؤ ئەوهى به شيويهكى گونجاو بهكاريان بيهن بؤ ههلباردى جؤرى خوئيندى سهركهوتو و سهركهوتن بهسهر ئەو گيروگرفتانهى كه له خوئيندنا رويهرويان دهبيتهوه (محمد، ٢٠٠٩، ١٥).

٢.٢ رۆئى سهركى ريتايكارى پهرورهدي له خوئيندكارانكا

گرنگى ريتايكارانى پهرورهدي له ريگهى ئەو رۆل و ئەركههى كه لهسهرپانه لهناو خوئيندكاران دهدهكهويت، لهم روانگهيهوه له توئيزينهوه و سهراچاوهكانى پيشوى دهروزانى ئاماژهيان به رۆل و كارهكانى ريتايكارانى پهرورهدي داوه، ئەم چهند كارهى خواروهيان خستؤته رو:

يه كهت: گهشهپيدان و ديارىكردن و چارهسهر، كه پيويسته ريتايكارى پهرورهدي ئەم كارانهى خواروهه ئەنجام بدات:

١. تيكهپشتنى تهواو و ورد بؤ خوئيندكار.
٢. كؤكردنهوهى زانبارى و شيكردهوهو ريكخستنى، بهشيويههك، كه بتوانى سودى لى بيبينت.
٣. دهرخستنى پيداويستيهكانى خوئيندكار و سنور و سروشتى كيشه و هؤكارهكانى خوئيندكاران.
٤. ههلباردى ريگهيهكى گونجاو بؤ ريتايكردى خوئيندكاران.
٥. يارمهتيدانى خوئيندكاران بؤ كوتايى هينان به شلهژان و كيشهكانيان به شيويهى كوتايى.
٦. تۆماركردى زانباريهكانى تايهت به خوئيندكاران له ههموو دانشتتيكنا له كلى ريتايكرديان.

٧. له كلى پيويستنا پيويهنى بهو لايهناه بكات، كه له دهورى خوئيندكاران بؤ دهستهكوتى زانبارى لهسهر خوئيندكار بهمهبهستى چارهسهركردن.

٨. پيويستبوئى تهواو به پئوه ئاكاريهكان بؤ كرادارى ريتاي پهرورهدي.

دووم: سهرهريشتيكردى راستهوخؤى له پاراستنى دهرونى خوئيندكاران.

سپهه: دهسپيشخهرى زانستى بؤ بهروه پيشبردنى پرؤسهى پهرورهدي له پرؤگرامى خوئيندنا، له چوارچيوى پهرورهدي فيركردن لهسهرجهم قؤناغه جياوازهكانا.

چوارهه: بهشدارىكردن له چالاكيه زانستيهكانى بهشهكانى دهروزانى و راهيتيانى ريتايكاران و ريكخراوه حكومى و ناحكوميهكانى ريتايكارانى پهرورهدي (فرج الله، ٢٠١٦، ٦٣-٦٤).

٣.٢ سهراچاوهى كيشهكانى ريتايكردن

ئامانجى سهركى له پهرورهدي فيركردن بريتهه له باسترين بهدهستهپندان بؤ خوئيندكار و فهراههكردى پيداويستيهكان، كه دهتوانن له ريگهيهوه راويژ به ريتايكارانى پهرورهدي بكرئت، بهلام سههرپاي ئەم پيويستيه زؤره توانايهكى زؤرى ريتايكاران

گۇقارۋى زانكۆى كۆيە بۇ زانستە مرقاھىتى و كۆمەلايەتتەيەكان

خويندكاردا بۇ پرۇسەى رېتايكردن، و له ئاستى دومدا نەبۇنى متانە و كەمى زانبارى خويندكاران لەسەر پرۇسەى رېتايكردن و له ئاستى سېئەمدا كەمى توتاناي رېتايكاران لە پرۇسەى رېتايكردنى خويندكاران (مصلح، ۲۰۱۳، ۲۱۶).

۵.۲ مېتۇدى توتۇپەو:

رېيازى توتۇپەوئەى بەكارھىنزاوہ لەم توتۇپەوئەى بەدا، رېيازى توتۇپەوئەى وەسفيە.

۶.۲ كۆمەلگەى توتۇپەو:

كۆمەلگەى ئەم توتۇپەوئەى بەرېتتەيە لە رېتايكارانى پەرورەدەى سنورى پەرورەدەى رانپە بۇ سالى (۲۰۱۹-۲۰۲۰)، بەمەبەستى ديارىكردنى ژمارەيان سەردانى بەرېنۆبەرايەتى پەرورەدەى رانپەمان كرد، ژمارەى كۆمەلگەى توتۇپەوئەى كەمان وەرگرت، كە برېتتەيە لە (۲۹) رېتايكارى پەرورەدەى.

۷.۲ نمۇنەى توتۇپەو:

نمۇنەى توتۇپەوئەى كە، برېتتەيە لە (۲۰) رېتايكارى پەرورەدەى، كە بەشپەوئەى مەبەستتار ھەلئېژدراون لە رېتايكارانى پەرورەدەى، توتۇپەوئەى بەشپەوئەى مەبەستتار نمۇنەى توتۇپەوئەى كەيان ھەلئېژدراون لەبەر ئەوہ ژمارەيەكى زۇركەم توتۇپەوئەى لە سنورى پەرورەدەى رانپە بونيان ھەيە و بەشپەوئەى مۇلەقى درېخايەن بون.

۸.۲ نامرازى توتۇپەو:

توتۇپەوئەى ھەستان بە نامادەكردنى نامرازىك بەسودوەرگرتن لە توتۇپەوئەى كە پېشۇ، كە پېكھاتوئە لە (۳۰) بركە (بروانە پاشكۆى ژمارە ۱) لەدوای دارپشتى پېوئەرە كە، بېچىنە زانستتەيەكلمان بۇ ئەنجامدا بەمشپەوئەى خوارەو:

۱. راستكۆى روالەت: لە رېنگاى وەرگرتى راوبۇچونى شارەزايانى بواری پەرورەدە و دەرورزانى، كە (۳) شارەزابون (پاشكۆى ژمارە ۲)، بەمەبەستى ديارىكردنى ئاستى گونجاوى و نەگونجاوى بركەكان و ھەلئېژدراونەكان و ھەرورەھا ئەنجامدانى ھەر گۇرانكارىيەك، دوای كۆكردنەوئەى فۇرمەكانى رېتايكاران پشپتتار بەرېتتەى رېكەوتى (۸۰%) بەست بۇ ھېشتنەوئەى بركەكان بەم شپەوئەى ش (۴) بركە لېران لەبەرئەوئەى نەگەيشتنە ئاستى (۸۰%) رازىبونى شارەزايان.

۲. جىگىرى پېوئە: جىگىرى پېوئەمان بە رېنگى دابەشكردن بۇ نپوہ دەرھىنا بە شپەوئەى بركەى تاك و جوت، دوای ئەوئەى راپرسى توتۇپەوئەى كەمان بەسەر (۱۵) رېتايكار دابەشكرد، پاش وەرگرتنەوئەى فۇرمەكان، بەياساى (پېرسون) ئەنجامى پەپوئەنى نپوان بركە تاك و جوتەكلمان دەرھىنا، دوای ئەوہ بە بەكارھىنلانى ھاوكېشەى (سېلرمان برون) راستكردنەوئەىمان بۇ دەرھىنا، كە رېتەكەى برېتتەيە لە (۰.۸۳).

خشتەى ژمارە (۱)

ئەنجامى جىگىرى پېوئەى توتۇپەوئەى بەرېنگاى دابەشكردن بۇ نپوہ

بېرگەكان	ناوئەندە ژمىنرەئەى	لادانى پېوئەرە	پېرسون	بە سېلرمان برون
برگە تاكەكان	۳۰.۴	۲.۱۳۱		
برگە جوتەكان	۲۸.۳۳	۲.۲۵۸	۰.۷۹**	۰.۸۳**

*واتە بەلگەدارە لە ئاستى ۰.۰۵

**واتە بەلگەدارە لە ئاستى ۰.۰۱

۱. تېنەگەبشتنى بەرئوبەران لە پرۇسەى رېتايكردن.

۲. پېندانى كارى كارگېرى بە رېتايكاران.

۳. جۆرى بەرئوبردنى خوسەپېنەر لەلايەن بەرئوبەرانەوہ.

۴. سەرپەرشتى نەكردن و چاودېرېنەكردنى كارى رېتايى بە شپەوئەى بەردەوام.

۵. بەرئوبەران رۇلى سەرەكى بە خۇيان دەدەن لە كتى كۆبۇنەوئەى دايكان و باوكان.

ھ. كېشەكانى پەپوئەست بە راھىتان و سەرپەرشتى: پرۇسەى رېتايكردن بەردەوام لە گۇرانكارى و بەرپوشچوندايە بە ھۆى ئەو گۇرانكارىيە خېراپانەى، كە لە جېئانى ئېستادا رو و دەدەن، كە ئەمەش پېوئەسى بە بەدواداچونى بەردەوام ھەيە، لای رېتايكاران ئەمەش ھەندىك جار دەپتە گرفت بۇيان بە ھۆى:

۱. كەمى خولى راھىتان بۇ رېتايكاران.

۲. كەمى ئالوگۇركدنى بېروبوچون و ئەزمون لای رېتايكاران.

۳. پشپت نەبەستن بە پېوئەرىكى ديارىكارا بۇ ھەلسەنگاندى رېتايكاران.

۴. بەشدارىنەكردنى ھاورپاننى رەخنەگر (سەرپەرشتىيارانى پەرورەدەى) بۇ ئالوگۇركدنى شارەزايان بۇ رېتايكاران.

۵. لاوازی رېتايكاران لە بەكارھىنلانى تەكئۇلۇزىي تازە.

و. كېشەكانى پەپوئەست بە خېزان و كۆمەلگا: دامەزراوہ پەرورەدەيەكان جەخت دەكەنەوہ لەسەر پەپوئەندى خېزانى خويندكار و خويندكار، ئەمەش لە رېنگەى كۆبۇنەوئەى دايك و باوكان، كە ئەمە كەمتر لە پرۇسەى پەرورەدە لەم ناوچەيە لەكەل رېتايكارانى پەرورەدەى دەپتەرى.

۱. بېلواوئەى خېزانەكان بە كردارى رېتايكردن بۇ ئەوئەى نەپتەيە خېزانىەكانيان نەچپتە دەرەوہ.

۲. نەبۇنى زانباريان لەسەر پرۇسەى رېتايكردن.

۳. ھاوكارى نەكردنى رېتايكارانى پەرورەدەى بۇ چارەسەكردنى كېشەى خويندكاران.

۴. وەلامنەدانەوئەى دايكان و باوكان بۇ داواكارىيەكانى رېتايكارانى پەرورەدەى (خسپات و الحوى، ۲۰۱۴، ۲۶-۳۰).

۴.۲ توتۇپەوئەى كە پېشۇ

۱. توتۇپەوئەى (جاسم، 2011)، نامانخ لەم توتۇپەوئەى پېوانەى ئاستى ئەو كېشەنەى كە روبەروى رېتايكارى پەرورەدەى دەپتەوہ لە خويندكاركاندا بۇ ئەم مەبەستە توتۇپەوئەى راپرسى بەكارھىنلانوہ بۇ كۆكردنەوئەى زانبارىيەكانى لەسەر نمۇنەى توتۇپەوئەى كە، كە (۴۰) رېتايكارى پەرورەدەى بوہ لە خويندكاركانا ناوئەندىيەكانى پارىزگاى (بابل) بۇ سالى خويندنى (۲۰۰۹-۲۰۱۰) بە مەبەستى شپەكردنەوئەى داتاكان، ھۆكارى نامار، دوبارەبونەوہ، ناوئەندە ژمىنرەى و رېتەى سەدى بەكارھىنلانوہ، كە لە ئەنجامەكانى نامازى بەوہ داوہ، كە سەرەكېتېن كېشە نەبۇنى ھوشيارى خېزانى بۇ رۇلى رېتايكار بوہ و پەپوئەندىيەكى لاواز لە نپوان رېتايكارى پەرورەدەى و خېزانى خويندكار، و نەبۇنى ژورى تاييەت بە رېتايكردن (جاسم، ۲۰۱۱، ۵۲۶).

۲. توتۇپەوئەى (مصلح، ۲۰۱۳)، نامانخ لەم توتۇپەوئەى زانپنى كېشەكانى رېتايكارانى پەرورەدەى لە خويندكاركانا حكومىيەكانى پارىزگاى (بېت لحم) بوہ بۇ ئەم مەبەستە توتۇپەوئەى راپرسىيەكى نامادەكردوہ و بەسەر نمۇنەى توتۇپەوئەى كەدا جىنەجىكردوہ، كە (۴۴) رېتايكارى پەرورەدەى بوہ، كەبىشتوہ پەو ئەنجامانەى كە زۇر كېشە روبەروى رېتايكاران دەپتەوہ، كە بەشپەوئەى كېشى لە ئاستى يەكەم نەبۇنى پەپوئەندى لە نپوان رېتايكاران و خېزانى

به پیتی ئه نجامه که خسته کی سه ره وه رېنایکارانی په روه دهی و ده رونی به شیوه یه کی گشتی روه پروی زۆریه یه ئه و کیشانه ده بنه وه که له پیوه ری به کارهاتوو له م توژیته وه به دیاریکاران، که ئه مهش رهنکادانه وه ی راستی باردۆخی خویندنگانی هه رتیی کوردستانه، هه روه کو توژیته ران له کیشه ی توژیته وه ئاماژمان پیناوه، وه ئه م ئه نجامه یه که ده گرته وه له گه ل هه ردو ئه نجامی توژیته وه کانی (جاسم، ۲۰۱۱) و (مصلح، ۲۰۱۳) که ئاماژمان پیناوه.

دووم: زانیی جیاوازی جووری ئه و کیشانه ی که روه پروی رېنایکارانی په روه ده ی ده بیته وه، به مه بهستی ده رخستی ئه م ئه نجامه ناو ندنه ژمیره یی بۆ سه رجهم بره گه کان ده رهینرا، که ئه نجامه کان به مشیوه یی خواره وه بو:

سه رجهم کیشه کان (لاوازی گرنگی دانی راگه یانانی به رېنای په روه ده یی، نه بو نی گروپی کارکردن و ئالوگوری شاره زایی، پشتگویی خستی لایه نی کرداری رېنای، ئاماده کردن و راهینانی پیشه یی بۆ رېنایکاران زۆر که مه، که مکردنه وه ی گرنگی رېنایکردن له لای خویندکاران له لایه ن مامۆستایانی تره وه، زۆری ژماره ی خویندکاران له پۆلدا)، به رتیه ی سه دا سه د روه پروی رېنایکاران ده بنه وه وه هه روه ها کیشه کانی (لاوازی خولی به هیزکردنی تواناکان، که می گرنگیدان به ئاماده کردنی شوتی تاییه ت به رېنایکاران، هه بو نی به رتیه بردنی خۆسه یین کاری رېنایکارانی لاواز کردوه، نه بو نی هاوکاری مامۆستایان بۆ رېنایکاران، فه رامۆشکردنی رۆنی رېنایکار له لایه ن به رتیه به رانه وه، لاوازی په یوه ندنی له نیتوان رېنایکاران و په که می به رتیه بردنی خویندنگا، ده وله مندنه کردنی رېنایکاران به هۆشیار ی پیشه یی، دیاریه کردنی کتی تاییه ت به رېنایکردنی خویندکاران، نارونی کاری رېنایکاران لای باوانی خویندکاران، راوتیه کردن به رېنایکاران له کتی بریاره کانی سه باره ت به خویندکاران) به ئاستی دووم روه پروی ده بیته وه، له ئاستی سیهم رېنایکاران روه پروی ئه م کیشانه ی لای خواره وه ده بنه وه وکو (که می کۆبونه وه ی رېنایکاران و گۆرینه وه ی زانیاری، تینه گه بیشتی مامۆستایان له سروشتی کاری رېنای، پیزنه گرتی به رتیه به ران بۆ گرنگی و رۆنی رېنای خویندنگا، نه بو نی هاوکاری به رتیه به ران بۆ رېنایکاران، هه بو نی به رتیه به ری و یاریده ده ره کان گرفت بۆ کاری رېنای دروست ده که ن، گرانی مامه له کردنی رېنایکار له گه ل خویندکارانی خاوه ن کیشه، نه بو نی ژوری سه ره بخۆ تاییه ت به رېنایکردن) وه هه یچ کلێک ئه م دوو گرتیه ی خواره وه یان نییه (که می کتیب و سه رچاوه ی به رده ست له بواری رېنای، نه بو نی کتی پیوست بۆ خویندکاران به مه بهستی وه رگرتی رېنای)، وه کو له خسته یی ژماره (۳) رونه کراوته وه.

جیه جیکردنی کۆتایی: دوا ی ئه وه ی پیوه ره کتمان ئاماده کرد و راستگویی و جیکیریان بۆ ده رهینان (باشکوی ژماره ۲)، پیوه ره که مان به سه ر نمونه ی توژیته وه که جیه جیکرد، که ژماره یان (۲۰) رېنایکاری په روه ده ی بو به مه بهستی کۆکردنه ی زانیاریه کان و شیکردنه وه یان.

۹.۲ نامرازه کانی ناماری:

به مه بهستی شیکردنه وه ی زانیاریه کانی ئه م توژیته وه به به شیوه یه کی گشتی پشتان به ست به هه گبه ی ناماری بۆ زانسته کۆمه لایه تیه کان (SPSS) و له م پرۆگرامه ش ئه م هۆکاره ناماریانه ی خواره وه به کارهاتوو:

۱. تاقیکردنه وه ی (T.test) بۆ یه ک نمونه ی سه ره بخۆ، بۆ زانیی ئاستی کیشه کانی نمونه ی توژیته وه به گشتی.
۲. هۆکاری په یوه ندنی پیروسون، بۆ جیکیری پیوه ر.
۳. هۆکاری په یوه ندنی سیرومان بیروان، بۆ راستکردنه وه ی، بۆ جیکیری پیوه ر.

۱۰.۲ خسته روی ئه نجامه کان و گشوگۆرکان

دوا ی کۆکردنه وه ی زانیاریه کان به به کارهینانی هه گبه ی ناماری بۆ زانسته کۆمه لایه تیه کان (SPSS)، به پیتی ئه نجامه کانی توژیته وه که مان ئه نجامه کتمان به مشیوه یی خواره وه بون:

یه که م: به مه بهستی به ده سه پتانی ئه م ئامانجه، ناو ندنه ژمیره یی و لادانی پیوه رمان بۆ نمونه ی توژیته وه که مان به شیوه کی گشتی ده رهینا و به راوردمان کرد به ناو ندنی گرمانه یی پیوه ره که (۵۲)، به مشیوه یه ناو ندنه ژمیره یی بریتی بو له (۶۰، ۵) به لادانی پیوه ری (۵، ۶۴۲)، ده رده که وی، که ناو ندنه ژمیره یی زیاتر له ناو ندنی گرمانه یی دوا ی تاقیکردنه وه ی (T.Test) بۆ یه ک نمونه ی سه ره بخۆمان به کارهینا بۆ زانیی ئاستی باوه رپیکراوی جیاوازیه که، که به ها که می (۶، ۷۳۶) بو، بۆمان ده رکه وت، که ئه م جیاوازیه به لکه داری ناماری هه یه، وه ک له م خسته یی خواره وه رونه کراوته وه.

خسته یی ژماره (۲)

ئه نجامی جیاوازی نیتوان نوه ندنه ژمیره یی و نوه ندنی گرمانه یی بۆ نمونه ی توژیته وه به گشتی

نونه ی توژیته وه	ناو ندنی گرمانه یی	ناو ندنه ژمیره یی	لادانی پیوه ره	T. Test	بلمگه داری ناملاری	ناستی
۲۰	۱۵۲	۶۰.۵	۵.۶۴۲	۶.۷۳۶	بلمگه داره له ناستی ۰.۰۵	

خسته یی ژماره (۳)

ئه نجامی ریزه یه ی سه رجهم بره گه کان به پیتی رتیه ی کیشه که له به رزترین ناسته وه بۆ نزمترین ناست

ژ	بره گمان	ریزه ی سه دی	نزمترین نمره	بهرزترین نمره	ناو ندنه ژمیره یی
		له گه لیدام	تاراده یه ک له گه لیدام	له گه لیدام نیم	
۱	لاوازی گرنگی دانی راگه یانان به رینمای په روه ده یی	۱۰۰%	۳	۳	۳
۲	نه بو نی گروپی کارکردن و ئالوگوری شارزایی	۱۰۰%	۳	۳	۳
۳	پشتگویی خستی لایه نی کرداری رینمای	۱۰۰%	۳	۳	۳
۴	ئاماده کردن و راهینانی پیشه یی بۆ رینمایکاران زۆر که مه.	۱۰۰%	۳	۳	۳
۵	که مکردنه وه ی گرنگی رینمایکردن له لای خویندکاران له لایه ن مامۆستایانی تره وه	۱۰۰%	۳	۳	۳
۶	زۆری ژماره ی خویندکاران له پۆلدا	۱۰۰%	۳	۳	۳
۷	نه بو نی کاتی دیار بیکرا له خسته یی وانه بۆ رینمایکردن	۱۰۰%	۳	۳	۳
۸	لاوازی خولی به هیزکردنی تواناکان	۵۰%	۲	۳	۲، ۵
۹	که می گرنگیدان به ئاماده کردنی شوتی تاییه ت به رینمایکاران	۵۰%	۲	۳	۲، ۵
۱۰	هه بو نی به رتیه یه ی خۆسه یین کاری رینمایکارانی لاواز کردوه.	۵۰%	۲	۳	۲، ۵

۲،۵	۳	۲	%۵۰	%۵۰	نهبونی هاوکاری مامۆستانان بۆ رینمایکاران	۱۱
۲،۵	۳	۲	%۵۰	%۵۰	فهرامۆشکردنی رۆلی رینمایکار له لایهن بهر ئیوه بهر انهمه	۱۲
۲،۵	۳	۲	%۵۰	%۵۰	لاوازی په پهبه هندی له نوان رینمایکاران و بیهکی بهر ئیوه بهر دنی خویندنگا	۱۳
۲،۵	۳	۲	%۵۰	%۵۰	دهولمهندنهکر دنی رینمایکاران به هوشیل ی پیشهیی	۱۴
۲،۵	۳	۲	%۵۰	%۵۰	دیاریهکر دنی کاتی تاییهت بهر رینمایکر دنی خویندکاران	۱۵
۲،۵	۳	۲	%۵۰	%۵۰	نارونی کاری رینمایکاران لای باوانی خویندکاران	۱۶
۲،۵	۳	۲	%۵۰	%۵۰	راویژ نهکر دن بهر رینمایکاران له کاتی بهر یار مکنای سهبارمت به خویندکاران	۱۷
۲	۲	۲	%۱۰۰	%۵۰	کهمی کۆبوته هوی رینمایکاران و گۆر به هوی زانیاری	۱۸
۲	۳	۱	%۵۰	%۵۰	تێنجه مېشتنی مامۆستانان له سروشتی کاری رینمای	۱۹
۲	۲	۲	%۵۰	%۵۰	ریژ نهگرتنی بهر ئیوه بهر ان بۆ گرنگی و رۆلی رینمای خویندنگا	۲۰
۲	۲	۲	%۵۰	%۵۰	نهبونی هاوکاری بهر ئیوه بهر ان بۆ رینمایکاران	۲۱
۱،۵	۲	۱	%۵۰	%۵۰	هه بونی بهر ئیوه بهر ی و یاز په ده مکنان گرفت بۆ کاری رینمای دروست دکهن	۲۲
۱،۵	۲	۱	%۵۰	%۵۰	گرانی مامۆشکر دنی رینمایکار له گهمل خویندکارانی خاوهن کێشه	۲۳
۱،۵	۲	۱	%۵۰	%۵۰	نهبونی زوری سه به خۆ تاییهت بهر رینمایکر دن	۲۴
۱	۱	۱	%۱۰۰	%۵۰	کهمی کتیب و سه چاره هوی بهر ده ست له بواری رینمای	۲۵
۱	۱	۱	%۱۰۰	%۵۰	نهبونی کاتی پهبیست بۆ خویندکاران به مه بهستی و مرگرتنی رینمای	۲۶

مستشاری التوجیه المدرسی و المهني في المؤسسات التعليمية، رساله ماجستير غير منشوره، قسم علم النفس، مریاح ورقاه: کلیه العلوم الانسانيه و الاجتماعيه.

زهران، حامد (۱۹۸۰) الارشاد و التوجه النفسی، القاها: عالم الكتاب.

شفیع آبادی، علی (۱۹۹۱) مقدمات راهنایی و مشاوره (المجلد چاپ اول). تهران: انتشارات دانشگاه پیام نور.

عثمان، نازنین محمد (۲۰۱۱) دهروازه یهك بۆ رینمای دهرونی و پهروه دهیی، سلیمان: چاپخانهی کمال.

عثمان، نازنین محمد (۲۰۱۳) بیه ماکنی دروستی دهرونی، سلیمان: چاپخانهی پیره مێرد.

فرح الله، سعاد (۲۰۱۶) دور المرشد المدرسی في التخفيف من بعض المشكلات لافعالیه (الحنوف و الغضب) لادی تلامیذ المرحلة الابتدائية من وجهة نظر المعلمين، رساله ماجستير غير منشوره، کلیه العلوم الانسانيه و الاجتماعيه، جامعه محمد بوضیاف بالمسیله الجزائر.

کظم، رسل جیاد (۲۰۱۸) المشكلات التي تواجه المرشد التربوي في المدارس المتوسطة، رساله غير منشوره، قادسیه: قسم العلوم التربويه و النفسیه، کلیه التربیه.

کویانی، حسین (۲۰۰۴) جایگاه مشاوران مدارس و مواقع مشاوره، تازه های علوم شناختی، شماره ۱، ۴.

گیبسون، رابرت لویس و میشل، ماریان (۱۹۹۴) مبانی مشاوره و راهنایی. (باقر ثنائی (۱۳۷۶)، المترجمون) تهران: نشر یعت.

محمد، اسیا عبدالقادر (۲۰۰۹) الدور الارشادي والنفسی للأستاذ الجامعی، وحده الارشاد النفسی. سوان: جامعه إفريقيا العالمیه.

مصلح، معتم محمد عزیز (۲۰۱۳) المشكلات التي تواجه المرشدين التربويين في المدارس الحكوميه بحافظه بيت لحم من منظور المرشدين التربويه. مجله جامعه القدس المفتوحه للأبحاث و الدراسات التربويه و النفسیه، ۲، ۲۱۶

پاشکۆکان

پاشکۆی ژماره ۱

بێهزی به کارهاتووی توژیته وه به شیوهی سه ره تایی

زانکۆی راپه رین

کۆلیژی پهروه ده ی بنه رت

بهشی : باخچهی ساوايان

ناو :

په سپۆری :

شوینی کار :

نازانووی زانستی :

ئهم ئهجامانهی سهروهه، ئهوه ده ره خهن، كه سه ره جه م كێشه كان به ئاسته بهرزه كانی په كه م و دووهم و سێهه م كه ربه روی رینمایکاران ده بیته وه په یوه سه ته به ده ره وهی خۆیان له لایهن حكومه ت و بهر ئیوه بهر و باوا نه وه بۆیان دروست ده بیته وه ئه و لایه نانهی كه په یوه سه ته به خۆیا نه وه كه متر بۆته هوی گرفت بۆیان یان هه ر گرفتیان بیه له ئهجامه كانی ئاماژه ی به وه داوه، كه بۆ ئه مرۆ و واقعی ئیستای ناوچه كه مان ئهجامه یكی ته واو راست و دروسته ئهم ئهجامه ش په كانگیره له گه ل ئهجامه ی توژیته وه كانی (جاسم، ۲۰۱۱) و (مصلح، ۲۰۱۳) كه ئهجامه كانی هه ردوكان زیاتر ئاماژه یان به و گرفته نه داوه كه له ده ره وهی رینمایکاران.

۳. راسپارده

له ژیر رۆشنایی ئهجامه كانی ئهم توژیته وه یه ئهم چه ند راسپارده یه ده خه یه نه رو:

- گرنگیدان به توژیته ره ان له لایهن بهر ئیوه بهرانی خویندنگا كه نه وه و دا بێنكر دنی ژورو كاتی تاییه ت له خسته ی به شه وانه كانی هه فته نه.
- كر دنه وهی خولی تاییه ت به رینمای پهروه ده یی سه ره ده میانه له لایهن بهر ئیوه بهر ایه تی پهروه ده كنه وه.
- وهزاره تی پهروه ده زیاتر گرنگی به رینمایکاران بدات له رینگه ی نار دنه ده ره وه یان بۆ به شداری كرن له كۆنفرانس و وۆرك شو په جیهانیه كان.

۴. پێشنیاز:

- ئهجامدانی توژیته وه یه كی هاوشیوه یه له سه ره جه م خویندنگا كانی هه رینی كوردستان.
- ئهجامدانی توژیته وه یه ك، كه په یوه هندی جوړی خویندن به و كێشانه ی ربه روی رینمایکاری پهروه ده یی ده بیته وه.
- سیا به كانی كه سیته په یوه هندی به كێشه كانی رینمایکاری پهروه ده یی.

۵. لیستی سه رچا وه كان

جاسم، زینب کظم (۲۰۱۱) المشكلات التي تواجه عمل المرشد التربوي في المدارس الثانوية في محافظة بابل، مجله جامعه بابل/ العلوم الانسانيه، ۱۹، ۲.

خمسیات، شفاء و النحوی، نرجس (۲۰۱۴) مشكلات العمليه الارشاديه من وجهه نظر

مامۇستى بەرپىز.....

تۆيزەن بە مەبەستى ئەخامدانى تۆيزىنە مەبەستىك بە ناوئىشانى (كېشەكانى رېئايىكارانى پەرودەدىيە لە خوئىندىنگا بەرپەتتەكان) پىئورەكان نامادەكۆدە. لەبەر شارەزاي بەرپىزان لە بواری پەرودە و دەرووزانى، داوا لە بەرپىزان دەكەين كە هەلسەنگانن بۆ پرگەكانى ئەم پىئورە بە ئەنجام كەپەن بە ديارىكردى رادەي كوئىجاوى و نەكوئىجاوى پرگەكان، بۆ ھەر پرگەيك (۳) ھەلبۇزاردن ھەيەكە برىتتە لە (لەكەلدىام، تارادەيك لەكەلدىام، لەكەلدىا نەم). كېشەكانى رېئايىكاران: برىتتە لە سەرچەم ئەم رېگىرانەي، كە پەيوستە بە رېئايكردىن، رۆبەروى رېئايىكارى پەرودەدى دەپتەو لە پرۆسەي پەرودەدا (مصلح، ۲۰۱۳، ل ۲۱۶).

ھاوكرىتان جىگەي رىز و سوپاسە
تۆيزەن: د.ھەزار قادر ابراهيم، م.پى.پىشەوا باكر برايم

ژ	پرگەكان	لەكەلدى دام	تارادەيك ەك لەكەلدى دام
۱	لاوازی گرنگى دانى راگەياننى بە رىئايى پەرودەدى		
۲	نەبوونى كرۆبى كاركردىن و ئالوگورى شارەزاي		
۳	كەمى كوئىنەموى رىئايىكاران و كوئىنەموى زانبارى		
۴	لاوازی كۆندەموى خوئى بەھىزكردى تونانگان		
۵	پشتكۆئى خستنى لاينى كۆدارى رىئايى		
۶	كەمى كىئىب و سەرچاوى بەردەست لە بواری رىئايى		
۷	كەمى گرنگى دان بە نامادەكردى شوئىن تايىت بە رىئايىكاران		
۸	نامادەكردىن و راھىنانى پىشە بۆ رىئايىكاران زۆر كەمە		
۹	ھەبوونى بەرپورەكردى خۆسەپىن كارى رىئايىكارانى لاوازكۆدوھ		
۱۰	تېئەكەپشتنى مامۇستايان لە سروسشى كارى رىئايى		
۱۱	رېزەكرتنى بەرپورەكردى بۆ گرنگى و رۆئى رىئايى خوئىندىنگا		
۱۲	نەبوونى ھاوكرى مامۇستايان بۆ رىئايىكاران		
۱۳	نەبوونى ھاوكرى بەرپورەكردى بۆ رىئايىكاران		
۱۴	ھەبوونى بەرپورەكردى و يارىدەدەركەن كرفت بۆ كارى رىئايى دروست دەكەن		
۱۵	فەرماوش كرفت رۆئى رىئايىكار لە لاين بەرپورەكرەنەوھ		
۱۶	كەمكرەنەموى گرنگى رىئايىكار لەلاى خوئىندىكاران لە لاين مامۇستاكافى ترەوھ.		
۱۷	لاوازی پەيوەندى لە نىوان رىئايىكاران و يەكەمى بەرپورەكردى خوئىندىنگە.		
۱۸	زۆرى ژمارەي خوئىندىكاران لە پۇلدا		
۱۹	دەولەمەند نەكردى رىئايىكاران بە ھوشيارى پىشەي		
۲۰	نەبوونى كاتى ديارىكارو لە خستنى وانە بۆ رىئايىكاردىن		
۲۱	ديارىنەكردى كاتى تايىت بە رىئايىكاردىن خوئىندىكاران		
۲۲	نەبوونى كاتى پىيوست بۆ خوئىندىكاران بەمەبەستى وەرگرتنى رىئايى		
۲۳	ناروونى كارى رىئايىكاران لاى باوانى خوئىندىكاران		
۲۴	كراننى مامەلەكردى رىئايىكار لەكەل خوئىندىكارانى خلوھن كېشە		
۲۵	راوئى نەكردى بە رىئايىكاران لە كاتى برارىكەك سەبارت بە خوئىندىكاران		
۲۶	نەبوونى زۆورى سەرپەخۆ تايىت بە رىئايىكاردىن		

پاشكۆى ژمارە ۲

لىستى ناو و نازناو و پىسپۆرى شارەزايانى راستكۆى روالەت

ژ	ناوى مامۇستا	پىسپۆرى	نازناو	شوئىنى كاركردى
۱	نارام محمد سعید	تەكەملۇزايى پەرودەدى	مى	زانكۆى راپەرىن
۲	سۆھام حسين محمد	كلىئەكەل سايلوئوچى	مى	زانكۆى راپەرىن
۳	ليا حسن محمد	دەرووزانى كەسايەتى	مى	زانكۆى راپەرىن

پاشكۆى ژمارە ۳
پىئورە بەكارھاتوونى تۆيزىنە مەبەستى بە شىئوى كوئىن

زانكۆى راپەرىن
كۆلئۆى پەرودەدى بەرپەت
بەشى: باخچەي ساوايان

تۆيزەرى خۆشەويست.....

ئەم راپرسىيە كە لە بەر دەستت داپە بە مەبەستى ئەخامدانى تۆيزىنە مەبەستى بە ناوئىشانى (كېشەكانى رېئايىكارانى پەرودەدىيە لە خوئىندىنگا بەرپەتتەكان) داوا لە بەرپىزان دەكەين كە بە وردى ھەرپەك لەو پرگەيك كە لە بەردەست داپە ئىخوتتەنەوھ و بە نىشاھەبەك بۇاردەي ھەلبۇزىدراوت ناماژەي پىن بەدەيت .

بۆ زانبارى بەرپىزان ئەو زانبارياھەي كە بە ئىمەي دەبەخشىت لەم راپرسىيە تەنھا بۆ مەبەستى تۆيزىنە مەبەستى بەكار دەھىزىت و تەواوى زانبارىيەكەت پارىزراو دەپت.

ھاوكرىتان جىگەي رىز و سوپاسە

رگەز: ئىز: مى:

خزمەت () سال

تۆيزەن: د.ھەزار قادر ابراهيم، م.پى.پىشەوا باكر برايم

(۲۰۱۹-۲۰۲۰)

ژ	پرگەكان	لەكەلدىام	تارادەيك ەك لەكەلدىام	لەكەلدىا نەم
۱	لاوازی گرنگى دانى راگەياننى بە رىئايى پەرودەدى			
۲	نەبوونى كرۆبى كاركردىن و ئالوگورى شارەزاي			
۳	كەمى كوئىنەموى رىئايىكاران و كوئىنەموى زانبارى			
۴	لاوازی كۆندەموى خوئى بەھىزكردى تونانگان			
۵	پشتكۆئى خستنى لاينى كۆدارى رىئايى			
۶	كەمى كىئىب و سەرچاوى بەردەست لە بواری رىئايى			
۷	كەمى گرنگى دان بە نامادەكردى شوئىن تايىت بە رىئايىكاران			
۸	نامادەكردىن و راھىنانى پىشە بۆ رىئايىكاران زۆر كەمە			
۹	ھەبوونى بەرپورەكردى خۆسەپىن كارى رىئايىكارانى لاوازكۆدوھ			
۱۰	تېئەكەپشتنى مامۇستايان لە سروسشى كارى رىئايى			
۱۱	رېزەكرتنى بەرپورەكردى بۆ گرنگى و رۆئى رىئايى خوئىندىنگا			
۱۲	نەبوونى ھاوكرى مامۇستايان بۆ رىئايىكاران			
۱۳	نەبوونى ھاوكرى بەرپورەكردى بۆ رىئايىكاران			
۱۴	ھەبوونى بەرپورەكردى و يارىدەدەركەن كرفت بۆ كارى رىئايى دروست دەكەن			
۱۵	فەرماوش كرفت رۆئى رىئايىكار لە لاين بەرپورەكرەنەوھ			
۱۶	كەمكرەنەموى گرنگى رىئايىكار لەلاى خوئىندىكاران لە لاين مامۇستاكافى ترەوھ.			
۱۷	لاوازی پەيوەندى لە نىوان رىئايىكاران و يەكەمى بەرپورەكردى خوئىندىنگە.			
۱۸	زۆرى ژمارەي خوئىندىكاران لە پۇلدا			
۱۹	دەولەمەند نەكردى رىئايىكاران بە ھوشيارى پىشەي			
۲۰	نەبوونى كاتى ديارىكارو لە خستنى وانە بۆ رىئايىكاردىن			
۲۱	ديارىنەكردى كاتى تايىت بە رىئايىكاردىن خوئىندىكاران			
۲۲	نەبوونى كاتى پىيوست بۆ خوئىندىكاران بەمەبەستى وەرگرتنى رىئايى			
۲۳	ناروونى كارى رىئايىكاران لاى باوانى خوئىندىكاران			
۲۴	كراننى مامەلەكردى رىئايىكار لەكەل خوئىندىكارانى خلوھن كېشە			
۲۵	راوئى نەكردى بە رىئايىكاران لە كاتى برارىكەك سەبارت بە خوئىندىكاران			
۲۶	نەبوونى زۆورى سەرپەخۆ تايىت بە رىئايىكاردىن			